

Szerkesztőségi iroda,
hová a lap szellemi ré-
szére vonatkozó közle-
mények küldendők: fő-
utca 186. szám.

Kiadó hivatal:

Nagy Ferenc könyv-
kereskedése, hová az
előfizetési pénzek, hir-
detések, hirdetés-díjak
és reclamatiók
küldendők.

BÉKÉS

POLITIKAI ÉS VEGYES TARTALMU KÖZLÖNY.

Hirdetések felvételnek: Gyulán a kiadó hivatalban; Pesten: Lang Lipót nemzetközi hirdetési irodájában (Erzsébet tér 9. sz.) Továbbá Neumann B. (Kigyó utca 6. sz.), és Singer Sándor (3 korona utca 5. sz.) hirdetési irodájában. — Hirdetési díjak: Három hasábos Garmondsor háromszori hirdetésnél 5 kr. Terjedelmes vagy többször megjelenő hirdetések kedvezőbb feltételek mellett vétetnek fel. — Kincstári illeték minden egyes beiktatásért 30 kr. — A „Nyitlér”ben a 3 hasábos Garmondsor díja 15 kr.

Megjelen

hetenként kétszer, va-
sárnap és csütörtökön.

Előfizetési feltételek:

Helyben házhoz hordással,
vagy vidékre postán

egész évre . . . 6 frt —
fél „ . . . 3 frt —
negyed „ . . . 1 frt 50

Kéziratok nem küldetnek vissza.

Előfizetési fölhívás

a

„BÉKÉS”

1871-ik év utolsó negyedére.

Külön előfizetési ivateket nem küldünk szét, hanem e helyen kérjük fel a t. közönséget, hogy lapunkat továbbra is pártolni s a beállott évnegyedre szóló előfizetéseket idejekorán a kiadóhivatalba beiktuldeni sziveskedjék.

E végből a postautalványozást, mint legcélszerűbb módot, ajánljuk használni.

Csaba-e vagy Gyula!

II.

(R.) Csaba két országos vasut metszőpontja; Csaba, Fiume, Erdély, a Bánát, Pest, általában nyugati irányban, mindenféle egy állomással közelebb van mint Gyula; Csaba maholnap

Miskolefelé a bányavárosokkal, Galiciával is egyenes vasuti összeköttetésbe lép, Csabával egyenes vasuti összeköttetésben van a megyebeli községek közül Kétegyháza, Orosháza, Berény, Gyoma, csaknem ilyenben Endrőd, Tarcsa, Békés hozzá van legközelebb, nem sokára ez is és a Sárrét vele egyenes vasuti összeköttetésben lesz, Szarvas, Sz. András, Öcsöd Csabához mind közelebb vannak; Csaba a tiszai buzát termő vidékből tetemes háttért bír, míg Gyulának háttere Bihar; hogy mit tart a vasuti társaság Csaba és Gyula felől, mutatja a kettőnek indóháza: a csabai egy város a gyulaihoz képest. Aztán Gyula lapályokkal van körülvéve, terjeszkedésre kevésbé alkalmas, míg ellenben Csaba magasabb fekvésű, legalább minden vízveszélytől távol esik, s levegője egészségesebb. Népe józan, takarékos, szorgalmas, munkaképes.

Már most hova telepszik a kereskedő: Gyulára-e, mely alatt vasut megy el, vagy Csabára hol vasuti gócot talál; ott-e, honnan főproductumunk a legjobb buza távolabbra, vagy a honnan közelebbre esik; ott-e, honnan mindenféle egy állomással távolabbra, vagy ahol ugyanannyival közelebbre lesz? A megye közönsége hova megy szükségletét fedezni örömelebb: a megye szélire Gyulára, vagy Csabára, mely mint említettem csaknem mindenfelől közelebb esik s maholnap majd mindnyájával egyenes vasuti összeköttetésben lesz.?

Ime ezen eltagadhatlan nagy sulyu okokból van

Csaba és csak Csaba a közigazgatási megye központjával designálva — s mert így: kell, hogy ezen missiojában, saját jól felfogott érdekében a politikai megye is avval támogassa, hogy székhelyét Csabára áttegye, annyival inkább mert

mint mondtam, Csaba a megye középpontját inkább megközelíti tehát mindenkinek, a kit ügyebaja a székhelyre menni kényszeríti, e székhelyet Csabán közelebb éri. Pedig mennyi ügyes-bajos ember van ma ez elöttez képest, s aztán a megye bizottmánya ma 410 tagból áll nem csupa tisztviselőből s néhány módos urból mint ez előtt; — csak ezen 410 tagu testület mennyivel több időt s pénzt áldozz menvén Gyulára ahhoz képest, ha Csabára menne!

De a megyére való felügyelet is könnyebb Csabáról, mert ha a községek Csabához vannak közelebb, azonképen Csaba is közelebb esik azokhoz.

Ezekben azt tartom eléggé bebizonyítottam, hogy a megye központjával nem Gyula, hanem Csaba van az új viszonyok által kijelölve.

Eddig is bizony nem egyebet volt Gyula a megyének székhelye, mintha erre legalkalmasabb lett volna, hanem mert régenten az akkori viszonyok ezt így hozták magokkal, az újabb időkben pedig a jelenkorig nem forgott fel különös ok, mely a megye székének más alkalmasabb helyre áttételét sürgette volna.

De az idők s viszonyok tetemesen átalakultak,

TÁRCA

Mehádiai fürdő-levél.

Herkules-fürdő sept. 18.

A magyar természet vizsgálók által f. é. sept. 3-án Erdélybe, Petroszénbe tett kiránduláson részt vettem. Visszatértemben Váraljánál a vasutról leszáltam, s az ezen állomásra rendelt kocsik közül egyre fölkapván, azok társaságában, kik V. Hunyad megszemlélésére indultak, Hátszegre mentem. — E városhoz nyugotra eső magaslatról a kilátás sokkal nagyobb, semhogy érintetlen hágná magát az egyszerű szemlélőt is. Erdélynek aligha van több ily tágas, kerek, kies völgye, melynek szépségét kiválón emeli az, hogy Hátszeg és közeléből kiindulva lassankint nagyobbodó hegyek emelkednek, s a vasutól átszelt völgy minden oldala a Báring és Retyezát hegyhez hasonló magas s részben most is havas bérctetőkkel körítettik. A talaj termékeny, de elhanyagolt, a kukorica szebb mint Békésben.

Várhely községben láttam Decebal Szarmategethusa fővárosának romjait, az amphitheatrum magas falain fű tenyészik mely közt a természet-buvar bőven aratna. — Láttam Traján köutjának maradványait, s a Vaskapu szoroson átkelvén Váma falunál léptem át Erdély, az Oláh határörözd és Torontálmegye határdombját, — e pontig az emberi kéznek, iparnak alig látni nyomait. Ferdinandsbergnél pompás macadamizott utra ér-

tem, körül ültetve vad és gyümölcsfával, — sok cseresznye, eperfa van még Mária Theresia korából, — Az ipar és földművelés magasabb fokon áll. A júliusban dühöngött viharnak iszonyu nyomai látszanak, a legvastagabb fatörzs derékban ketté törve, némelyik gyökereitől kidöntve, úgy, hogy a föld csaknem egy ölnyi magasan van kímelve a gyökér háló által. — A rusztbergi és ferdinandsbergi vashámorból látja el e vidék magát vassal. Jól esett látnom, mennyire szelidíti és gazdagítja az ipar e vidéket.

Karanszebes tágas szép völgy közepén fekszik, a Temes folyó jobb partján, szép házak, utcák, jó fogadók, — élénk kereskedési pont. A Temes hidja félkör, vasból, 2° magas, 30° hosszú, megtekintésre méltó remek mű, hozzá 100 éves nyárfák között visz az ut. A határörvidéken tiszta, jó utak, fogadók, sorfák, kellemessé teszik az utazást, egész a Herkules fürdőig egy örökös változatu hegyszoroson visz az ut, előbb a Temes, utóbb a Bela, Réka folyók partjain, mely folyókhoz a hegyekről annyi kö sodortatott, hogy ez és a lecsuzzott hegyoldalak által az ut csaknem újból állítottatott elő.

Mehádia egy kopár sziklás hegy nyugoti oldalán fekszik, a Bela Rékától hegyhez szorítva, egy természetes erőd, r. kath. és oláh templommal, e községtől távolság és helyi szokás, sőt ő felsége meghagyásából is teljesen megkülönböztetendő a fürdő, mely „Herkules” nevet visel, s melyről dr. Munk Emanuel eröd- és fürdőorvos ez évben kiadott „Der Kurort Herkulesbad” című 171 lapra

terjedő, térképekkel ellátott könyvében kimerítőn ír, mely munka nála, vagy fürdő bérlet Tatarczy Károlynál 1 frt 20 krért megrendelhető.

A közlekedés itt a legjobb karban van, fuvarosok, 2-szer naponta gyorskocsi, pósta, távirda.

Igen érdekes azt érezni ezen ma-holnap világ-hírívé válandó — csak a magyarok által kevésbé ismert — fürdőben, hogy itt az ember 80—90 öltre van csak a tenger szine felett, kellemes légben, mely nyáron sem lehet tikkasztó, részben a fürdő fekvése — egy északraól délre nyíló szorosban — részben a sebesen zuhogó Cserna folyó, részben és leginkább a nagy erdőség miatt mely a sziklaktól el messze, s a lakásokig környezi, — jól esik e helyen tünődni még a felett is, vajjon miként fogja megoldani a kormány e határörvidék kérdését, mert itt úgy látszik azt hiszik, hogy e terület királyi és nem országos.

Mennyiben a természet-vizsgáló társaság jövő évi nagy-gyűlését e fürdőben célozza megtartani, ezt alkalmilag fölhoztam dr. Munk urnál s a fürdő kormányzó alezredes Rotter urnak kik tudvalevőleg már értesítve voltak, azonban meglepő örömmel vették a hirt s fogadtak engem, s ígérték miként minden el lesz követve, hogy a tudós vizsgáló urak itt kellemesen érezzék magukat.

Dr. Munk fenemlített könyve bőven ír a fürdő és vidéke történetéről, melyhez ha az ember Boleszni Antal orsovai plébánus „Az al-Dunán, Szerb, Oláh- és Bolgár országban utazók számára” irt, mult évben megjelent „kézi könyvét” elolvassa, meglepő kincsre akad a most említett vidék

s ezekkel szemben azt állítani, hogy Gyula lesz a megye főemporalis helye, hogy Gyulán van a megye széke legalkalmasabban — ezt csak a falutorony politikája mondhatja.

Én nem veszem számon, hogy Gyula kegyelt helyzetét annyi idő folytán mint használta fel, de azt határozottan állítom, hogy az az idő lejárt. Gyula fentarthatja magát a jövőben is, sőt ohajtom, hogy gyarapodjék, de Csaba rövid idő alatt öt messzi tulszárnyalandja, és ha a megye a változott viszonyokat figyelemre nem méltatva, székét továbbra is Gyulán hagyná, és nem sietne annak áttételével természetes központját gyámolítani, ezzel saját érdekei ellen a legvastagabb hibát követné el.

Gyula azonban vigasztalódjék, el ne kedvetlenedjék azért, a min segíteni úgy sem lehet; hogy csak újabb példákra utalják, ott van Piza, Genua, Velence stb. hajdan mind hatalmas, gazdag városok, még se bírtak a változott közgazdasági viszonyokkal megmérkőzni. Gyula sokkal szerényebb állást foglal el, hogy sem az új korral, ama nagy városokéhoz hasonló hanyatlást kellene tapasztalnia.

Bábel tornya.

A jelenkor egyes tudósai már bebizonyították, hogy vízőzön volt is, lesz is; ennek következtében egyes lapiróink a bekövetkező vízőzönt megelőzőleg aligha nem a Bábel tornya újbóli építését akarják a világnak bemutatni. A Bábel tornya építésének főnevezetessége a nyelvek megzavarodása: régente az istenség idézte azt elő, most meg azon egyes írók akarják őt e tekintetben helyettesíteni; s amily hévvel fogtak hozzá néhány év óta e munkához, ép oly dús siker koronázza azt; mert ma már a lapok többjeiben keresve kell keresni azon cikket, melyben a mi széphangzatú, s már korántsem épen oly műveletlen magyar nyelvünk; latin, francia, német és tudja isten még miféle nyelvű szólásmódokkal, idézetekkel s magyarul idomított idegen szóalakokkal ne volna keverve. Ha e haladás fokozatos s egyetemes találna lenni, nem sok évtized múlva a magyar nemzet ily módon kényszerülne nyilatkozni: oszoljunk szét e földön, mert már nem értjük egymást. Már pedig az eddigi vívmány dicsőségében a legújabbkori általános iro-

története, földirata és kormányzatáról, melyről hazánkban vajmi kevés tanítatik, pedig felette szeretünk kelet felé merengeni, oly hely felé, melyről csakis gyenge fogalommal bírunk. E két könyv bármely könyvtár diszére válik, tán inkább mint némely bizar regény.

Az itt megfordult utazók e furdót és vidéket az általuk látottakkal teljesen egybehasonlítják, nem bírom tehát eléggé ajánlani eme magyar ember által alig látogatott hely fölkeresését, — az idei 5000 vendég között alig volt 100 magyarországi, — innen mindenki azon kedves öntudattal távozzand, hogy sem pénzt, sem idejét nem tékozolta.

Dr. Munk kimerítő ismerteti földirati, földtani, állat-, növény-, ásvány-, vegy- és régiségtani szempontból is e furdót és vidékét, így minden olvasó talál művében érdekességet, — melyet egy táj- és két térképpel diszített. Az említettem két mű a jövő évben ide utazó természetvizsgálóknak kész kulcs e becses vidék felismeréséhez. Vajha mentől többben részt vennének benne.

Miután e vidéken sok régiséget lehet összehozni, nagyszerűn venné ki magát egy kiállítás állat-, növény-, ásvány-, régiség és e vidék terményeiből, bátorodom ezt elnök ö méltósága figyelmébe ajánlani.

Közlekedés a Dunán, Tiszán hajóval, — Temesváron át Baziásig vasuton, onnan Orsovára hajón, (szomorú, hogy a Dunán hetenként csak kétszer jár a hajó) Temesvárról Lugos, Karansebesen át, — az erdélyi vasutról Soborsintól Lugos, Karansebes; — vagy Dévától Vajda-Hunyad, — Váralja, Hátszegen át Karansebesre mindég van alkalom,

dalmunk; értelmesb néposztályunk; még honatyáink egy része is méltán osztozhatnak.

Megbocsájtható volt ez a multban, midőn az országos főnyelv idegen volt, s a mi anyanyelvünk parlagon heverve a közélet szükségéinek megfelelő fogalmakat is alig volt képes vissza adni; megongedhető ez most is, ha valamely fogalom kifejezésére nem létezik magyar szó; de a ki az oly fogalmakat is, — melyeknek hű kifejezésére édes nyelvünk sokszor több szóalakkal is rendelkezik, — idegen szavakkal adja vissza: azt az utókor aligha mentheti fel a nyelv iránti könnyelműség, vagy, ha úgy vesszük, közömbösség terhe alul; mert a nyelv a nemzet leghathatósabb életelőleke, legősibb, legsajátabb tulajdona; ennek eredetiségének épségben tartása, kellő kimivelése s hűv pártolása nemcsak minden írónak, hanem a nemzet minden fiának szent kötelessége, a ki ez ellen vét, vét saját hazája legszentebb érdeke ellen. Csak addig vagyunk magyarok, míg a nyelvünk magyar, ezt megtagadva, lehetünk ugyan magyarhoniak, de nem leszünk többé magyarok. Ha már egyebekben közösgyűsösködünk, ovakodjunk ez elvet a nyelvre is kiterjeszteni, mert bizony-bizony idővel még valakinek eszébe juthatna azt fogni ránk: hogy ügyes helyett ügyetlen közősek voltunk.

Az idegen szavak és kifejezések nyelvünkben való mellőzését nemcsak a nyelv eredetisége és fontossága, hanem az író saját érdeke s az irodalom általános elterjedése is követeli; mert én azt hiszem, hogy minden író csak azon célból ír valamit, hogy gondolatait másokkal megértesse. A kevert munkát megértik ugyan azon kevesek, kik az író által használt nyelvekben jártasak, de a nagy néptömeg, mely általánvéve csak a magyar nyelvet beszéli, ha meg is erőlteti magát az oly mű végigfutására, de miután abban a leglényesebb fogalmak — már mint divik — idegen mázban vannak öltöztetve, a bent foglalt dologról ha sejt is valamit, azonban az egészről határozott fogalmat nem szerezhet magának. Ily körülmények között nem tartozik a lehetetlenségek közé az sem, hogy az ily olvasó, vesztve az irodalom iránti rokonszenvét, felteszi magában: hogy semmi haszon fejében ezután pénzt, időt és fáradságot hiralopokra vagy könyvekre nem fog vesztgetni. Az ily feltét valószínűsége pedig veszteség az íróra, vesz-

s a fentebbi pontokon gyorskocsi. A Magyarországból jövőknak felette ajánlom, hogy két utat tegyenek például Erdélybe Váraljáig menni, onnan ide és vissza a Dunán, Tiszán. Remélhető, hogy a gőzösökön féláron lesz a szállítás, fel kell használni a jó alkalmat.

Az őszi idő itt is felette szép szokott lenni, a meleg ma is 29 fok.

Az itteni léteiről nincs aggodalom, a furdó kormányzója Rottar alezredes, dr. Munk és Tatarczy Károly bérli hirneve kezeskedik mindenről, királyi paloták várják a nagyrabesült vendégeket, melyek tulságos fényűzéssel vannak kiállítva, van 426 vendégszoba, e felett temérdek katonai lakok, a kúrsalon egy magában megnézésre méltó a pesti zsidó templomhoz hasonlítható diszterem, — szökőkutak, kertek, gyönyörű sétányok, minökkel tán a világ egyetlen egy furdója sem dicsekedhetik. Itt még cholera eset soha sem volt. Van török dohány, jó kávé.

Az 5000' magas Demogledről vezetett szökőkutakon jövő pompás ivóvíz, a növény üdítő zöld színe, a herculesi erővel bíró különféle vegyületű furdó, az uszodától a szemfurdóig, — némely forrás 56 fok hévséggel, — 28 foku vizben félóránál furdódnál elég, azután félórára lefeküdni, sokat sétálni, jól enni ez a recept; fő dolog, mint a bölc orvos mondja, testi lelki gyötrelmekről menten gond nélkül élni, tehát megpihenni a mindennapi gondtól fáradalomtól. — Kedves tanács, kívánom, hogy mentül többen élvezzék.

Wilim János.

teség az irodalomra s veszteség a közművelődésre is; mert az irodalom közpártolása a közművelődés fötényezője; irodalmunk azonban még mindig azon a polcon áll, ahol a pártolókat inkább hozzá kell édesgetni, mintsem tőle elidegeníteni; a hozzáédesgetés pedig csak úgy lesz eredményes, ha a magyar műveket tiszta eredeti magyar nyelven írjuk.

Még van más indok is, mely az idegen, különösen a holt nyelvekből kölcsönzött szavak mellőzését követeli: Számталanszor hallunk panaszokat, hogy mirevaló a középosztályokban az életbe vágó réalismeretek rovására oly sok időt pazarolni az úgy is ritkán és kevesek által használt latin és görög nyelv tanulására? A panasz ugyan nem alaptalan; de ha szemügyre vesszük jelenkori irodalmunkat, a legtöbb idegen szót épen a latin nyelvből átvéve találjuk abban. Ily körülmények között látva a szülők, hogy maholnap a latin nyelv ismerete nélkül magyarul sem lehet beszélni: gyermekeiknek mindenesetre oly kiképeztetést iparkodnak majd adni, a melynél, habár más hasznos ismeretek hátrányára, a latin nyelv is szerepel.

Hogy mi indíthatja azon egyeseket a szócseré által nyelvünkkel üzőtt oly könnyed játéokra, annak mélyebb boncolásába nem bocsátkozom; de ha feltélesen valakit a több nyelvben ismeretség feltüntetési vágya ingerli arra, az olyan szerintem sokkal célirányosabban cselekszi, ha neve után teszi ki, hogy hány és minő nyelven beszél. Ez által a többi közt számталanok megmentetnek azon foghasogatástól is, melyet kénytelenek kiállani akkor, a midőn az oly írók egyes utánzóai a munkából átvett, de korántsem értett idegen szavakkal akarják tudományukat fityogtatni s azokat beszédükben majdnem minden tizedik fogalom kifejezésére, következőképp többnyire rosszul alkalmazzák.

Bollek József.

Országgyűlés.

September 26-án. Elnök bemutatja a beérkezett irományokat. Rannicher Jakab a szász nemzeti egyetem részéről nyújt be kérvényt, melyben a királyföld urbéri viszonyainak rendezését sürgetik az ottani lakosok. Vukotinovic Lajos interpellációt intéz a horvát-szlavon-dalmát miniszterhez, hogy volt-e befolyása a horvát-tart.-gyűlés elnapolására, ha igen, mivel indokolja ez eljárást; kiadatik a miniszternek. Csernátony nehogy az interpelláció joga kijátszassék, kéri a kultuszminisztert: Van-e tudomása a Simonyi és Schwarcz által hozzá intézett interpellációkról. Pauler előadja, hogy az ő előterjesztése alapján történt a Jekelfalussy eljárásról illető kir. rosszalás. A karansebesi gör. kel. püspök eljárását illetőleg, azt feleli, hogy a püspök autonom jogaira hivatkozott; kötelezni nem lehet, s így a felelősség, ha tanító és hívei eljárásának kárát vallják, a püspököt magát terheli. Az aradi püspök eljárásáról nincs tudomása. A tanítók fizetését a kormány nem szállította le, sőt örül, ha emelheti. Azon vád ellen, hogy a felekezeti iskolákat pártolja a községekkel szemben, kijelenti, hogy miután a törvény községi és felekezeti iskolákat ismer, mint miniszter sem egyik sem másikkal szemben nem foglalhat ellenséges állást, ő minden iskolát pártol, támogat ha jó, javít ha rossz, akár községi akár felekezeti legyen. A tanodai reformokat a mint a ház ráér ő készséggel hajtja végre. Schwarcz Gyula: arra a kérdésre, hogy megvan-e elégedve a miniszter eljárásával, jelenleg csak annyit mondhat, hogy meg lesz elégedve akkor, ha látja, hogy az alkalmazott módozat csakugyan elérte azon gyümölcsöt, melyet a kormány elérni törekedett. Beszédét azzal végzi, hogy ha a kormány az ultramontan mozgalommal szemben, erélyes politikát követ, nemcsak a ház, a nemzet, hanem az alsó papság is táuoogatni fogja. A ház tudomásul veszi a miniszter válaszát. Közben harmadszor is felolvasatván, végleg megszavaztatott az igazságügyi póthitelről szóló törvényjavaslat, hogy azonnal átküldethessék az épen ülésező főrendekhez. Pau-

ler közölte. miniszter válaszolt ezután Simonyi Ernő interpellációjára. Arra a kérdésre, hogy mily eredményt vár a kormány a sz.-fehérvári püspök irányában követett eljárásról, válaszolja, hogy azt az eredményt várja közvetlenül, miszerint a nevezett püspök ur a törvények és törvényes rendeletek iránt ezentúl tartozó tisztelettel fog viselkedni, közvetve pedig, hogy a törvények tekintélye fenntartassék. Arról, hogy más püspök is kihirdette volna a csalhatatlansági dogmát, eddigelé nincs tudomása. Simonyi Ernő: a kormány hónapokig várt a megintéssel, s várt mindaddig, míg felbátorodott a többi püspök is, s tán egynek kivételével az új dogmát kihirdették s tanítását elrendelték. Állítása bizonyítására felolvassa a váci püspök körlevét, ki minden hívekre kötelezőleg hirdette ki az új dogmát. A többség a miniszter válaszát tudomásul veszi. Deák Ferenc az elnapolást illetőleg óhajta, hogy a ház mindenesetre még októberben, ha végén is, ismét jöjjön össze. A telepítvényesekről szóló törvényjavaslat tárgyalását ugyanis a ház annak idején októberre határozta. Tisza Kálmán elfogadja az indítványt azon megjegyzéssel, hogy az első ülés után, mely okt. 26. vagy 28-án fog tartatni, az osztályok a már hozzájuk utasított urbéri és telepítvényi törvényjavaslatokat azonnal vegyék fel. Huszár Imre még megjegyzi, hogy a telepítvényeseket illetőleg nem azon javaslat értendő, mely a moratoriumról szól, hanem az, mely a végleges rendezést célozza. Az elnök ez értelemben mondja ki a határozatot, elnapolván az üléseket okt. 28-ig.

Franciaországi események.

A francia-német vámkérdés tárgyában a két fél már annyira van, hogy a szerződés aláírása rövid időn várható lesz. Ellenben a párisi ostromállapot még most sincs végkép megszüntetve és csak is a sajtóra nézve készül a kormány enyhébb rendeleteket kibocsátani. A hadsereg számára való szállítások iránt a kamra bizottság szept. 18-kán Palikao tábornokot hallgatta ki. Az ülés igen viharos volt. Palikao avval vádolják, hogy hadügyminisztersége idején az államkincstárba kedvezőtlen szerződéseket kötött a különféle szállítókkal. A tábornok felhozta, hogy a kamra 1868-ban Niel tábornok idején vonakodott annyi pénzt megszavazni, mennyi a seregnek chassepotokkal való felszereléséhez szükséges volt. A háború kitörésekor nem volt elegendő fegyver, s így mindenütt be kellett kopogtatni. Különben nem ismeri el, hogy kedvezőtlen szerződéseket kötött volna, miután a sietség, melylyel megkötöttek, eléggé kimagyarázza azokat. De — folytatá a tábornok — ha az ellenzék 1868-ban a hitelt, melyet kívántunk, megszavazza, most nem kellene öt milliárdot fizetnünk. Ezen szavak valóságos vihart keltek. A tábornok azonban megőrzé hűségét és a vihar lecsendesedett olyannyira, hogy a tárgyalások megint rendes medrökben folyhattak. A nemzetörségre nézve újabbant az hírlik, hogy a háború előtt már fenállott szabadcsapatok s az állandó tűzéréség tovább is megmaradnak. Nem oszlatnak fel tovább az első forradalmi korszakban alakult hadtestek sem. A német katonák ellen Lyonban elkövetett zavargások miatt Arnim gróf panaszt tett a francia kormánynál, mire ez kijelentette, hogy elégtételt fog szolgáltatni. E válasszal a berlini lapok meg vannak elégedve. A főtanácsba leendő választások közeledtével a francia megyékben már mutatkozni kezd a választási agitáció, az orleansi hercegek is hajlandók a tanácsosi állást választás utján elfoglalni, mert ez által mindinkább nagyobb tért vélnek nyerni, és a legmagasabb polcot hiszik elérhetni.

Thiers és Gorcsakoff találkozása elmarad, ellenben az orosz cár Franciaország fővárosát készült meglátogatni. A politikai körökben a bonapartista üzemek híre foglalkoztatja leginkább, melynek nagy jelentőséget tulajdonítanak, különösen a hadsereg utalva, mely nem épen a legelégedettebb.

A bonapartista nem számítanak rosszul, midőn terveik kivételénél a hadsereg egy részét is fölveszik a számításba. Maga Mac-Mahon marsall sem barátja a mostani kormánynak, hanem barátja az ex-császárnak, ő pedig nagy népszerűségnek örvend a hadseregnél, mely nélküle a commune uralma alatt levő Páris ellen bizonyára nem harcolt volna.

Külföld.

A lausannei béke- és szabadsági liga előkészítő gyűlésében Eitel nemzeti tanácsnok elnökké, Vogt tanár nagy tanácsossá, Cappius-Vichod al-elnökké választották. Jelen vannak Lemonnier és Belanger (Páris), Sonneman (Frankfurt), Googg (Baden), Mauromachi (Olaszország), Mazzini, Louis Blanc, Colb és Quinet levélben fejezték ki sajnálkozásukat meg nem jelenhetősök fölött és helyeslik a gyűlés programját. Gambetta is küldött levelet, melyben egyebek közt azt mondja, hogy Franciaországnak előbb nemzeti erejéhez kell jutni s előbbi befolyását elérni, mielőtt kosmopolitikus törekvésekhez csatlakozhatik.

A vatikánban azon kérdéssel foglalkoznak, vajon nem követelné-e a pápa méltósága a pápai nunciust Münchenből elhívni, az egyházi kérdés alkalmából.

Olasz hírek szerint a kívülről gyakorolt nyomás következtében a pápi rendek eltörlését tárgyaló törvényjavaslatban kivételi szabályzatok állapították meg azon rendek javára, melyek idegen kormányok védelme alatt állanak.

Románia minden Duna kikötőjében a Törökországból érkező hajókra az ott uralgó cholera miatt 10 napi vesztegzár határozatott.

A belga király Wight szigetre érkezett. Az angol királyné egészségi állapotában veszélyes visszaesés állott be.

A bécsi ó-katolikusok beadványt készítenek a községtanácshoz, mely szerint a község birtokában levő Salvator-kápolnát nekik isteni tisztelet tartása végett engedje át.

Maroccon lázadás tört ki, melynek oka egy vámház felállítása volt. Ez Metilla város környékén történt s az ottani kabylok „kereskedelmi szabadságukat“ megvédendők fegyvert fogtak. A helyszínére rendelt kisebb csapatok nem bírták a felkelést leverni s a harc egyre tart.

Legujabbak.

Eszék, szept. 27 A nagyváradi-eszéki vonal megnyitó vonata ide érkezett. Tisza Lajos Erdődön, a szlavoniai határon Davidovics, verőcei alispán által ünnepélyesen fogadtatott, s Eszéken Zsivanovics polgármester és nagy közönség által szívélyesen üdvözöltetett. Lakásán fogadta a város, a kereskedelmi kamara és az eszék-brodi vasutársaság képviselőit. Este nagy bankett volt. Tisza a királyt köszönti föl; Podmaniczky a közös (magyar-horvát) közlekedési ministert, Tiszát. A bankett igen élénk és igen látogatott.

Bukarest, sept. 27. A békebirósági tiszt a Stroussberg ügyben alkalmasint a portára fog ruháztatni. Castoforu van rajta, hogy az ügy így intéztessék el. Egy a nagyhatalmaknak szóló jegyzék adatott át minden itt levő külképviselőnek.

Bécs, sept. 28. A brünni és laibachi landtagok a helytartó leirata által a reichsrath választások mihamarabbi elővételére fölhívtak.

München, sept. 28. Az érseknek a kultuszminiszterhez intézett egy újabb irata, megcáfolja a miniszter véleményét, a csalhatatlansági dogma horderejéről, megcáfolja továbbá azon szemrehányást is, mintha a placetum nélküli kihirdetések az alkotmány megsértése volna, és a bajor püspököknek minden felelőségét visszatartja, a miniszter által jelzett lehető bonyodalmak tárgyában.

München, sept. 28. A párisi, londoni, darm-

stadti, karlsruhei és brüsseli bajor nagykövetelek hazahívtak és nyugalomba helyezték.

Páris, sept. 28. A hadi törvényszék elítélte ma Geraud és Delage tiszteket egyszerű deportációra, Corelet a matematika tanárát 5 évi fogságra, Andeloque kapitányt egy megerősített helyre való deportációra; Rossat mérnök és Campan vasuti tisztviselő fölmentettek.

Páris, sept. 28. A városi kölcson tiszseressen tuljegyeztetett.

London, sept. 28. A „Times“ jelenti: Oroszországban a szabadságoltak behívtak, a mozgósítási próbák végrehajtása végett.

Ujdonságok.

— **A folyó év utolsó negyede lejárván, fölkerjük a t. c. közönséget, hogy lapunkat — a megye egyetlen közlönyét — továbbra is pártolni sziveskedjék, és hogy a nyomtatandó példányok száma iránt kellő időben tájékozva lehessünk: kérjük egyszerűs mind az előfizetések idejekoráni be- küldését.**

— **Két oldalról is kaptunk helyreigazítást, azon lapunk 77-ik számában megjelent nyílt kérdésre vonatkozólag, mely „Bús Magyar“ aláírásával az endrődi vízmentő gátak késedelmes építését róvja meg. Az egyik helyreigazítást Salac Imre községi jegyző ur, a másikat az endrődi érdemes előjáróság küldte be s mindkettő azt tartalmazza, hogy a kérdéses védgátak teljesen elkészültek. Lapunk szűk tere nem engedi, hogy e helyreigazításokat közölhessük, s így csak azok felemlítésére szoritkozunk; azonban a dolog tisztázása végett meg kell jegyeznünk, hogy „Bús magyar“ ur közleményét nem közvetlenül küldvén be hozzánk, az későn érkezett a szerkesztőség kezeihez s csak akkor láthatott napvilágot, a mikorra az endrődi védgátak már elkészültek. Igazolja ezt „B. m.“ urnak e tárgyban hozzánk intézett — s a fentebbi két helyreigazítással egy időben beérkezett — levele, melyben felemlítettik, hogy ő (B. m.) neheztelt cikkét e hó 4-én küldte el Endrődről, s mi csak 24-én közöltük. Persze, mert a szerkesztőség is csak szept. 21-én kapta kezeihez. — Mindezekből az tűnik ki, hogy „B. m.“ nak is igaza volt, a mikor cikkét írta; s a helyreigazítást beküldőknek is igazuk van, a differentiát az időköz okozván; de a legfőbb az, hogy — a gátak elkészültek, s ennek mi is őszintén örvendünk.**

— **A helybeli nőegylet** sept. hó 29-én választmányi ülést tartott, melynek tárgyát a szokott havi segélyezések meghatározása képezte.

— **Magántáviratok** fölvetelére és továbbítására a nagyváradi-eszéki vasut vonalrészén közbeeső állomáshelyek, u. m. Less, Cséffa, Szalonta, Sarkad és Gyula felhatalmaztattak, s ezt a közönség érdekében jónak látjuk közétetni.

+ **Fiók posta.** Mai naptól kezdve Silberstein Józsefnél (Prág-ház) szintén lehet leveleket feladni, egy ott felállított levélszekrénybe. Említett kereskedőnél levélblyegek és bélyeges levélborítékok szintén kaphatók lesznek. Örömmel hozzuk közönségünk tudomására e körülményt, mely sokakat fog megkímélni a postára való járástól.

Vegyesek.

A váci, illetőleg gödi hadgyakorlatok után a király, fényes kíséretével, melyben egy angol, egy belga, három svájci, három porosz és egy olasz tiszt is volt, Főthra tért vissza. Aztán gr. Bellegarde kíséretében meglátogatta gr. Károlyi Istvánt, mely látogatás mintegy félórát tartott. Az udvari ebédre mintegy 30-an voltak meghíva, köztük gr. Károlyi István nejevel. Este a kastély ki volt világítva.

A váci hadgyakorlatok alkalmából a király József főhercegnek az Istvánrend nagykeresztjét adományozta.

A világposta konferencia összehívását illető

értekezletek Berlinben javában folynak. A leendő konferentián első sorban a közös levéljegyek behozatala tárgyalatnak mindazon államokra nézve, amelyek a konferencia határozatainak érvényét beismerik; továbbá szőnyegre kerülne a porto szabályozása.

Mire használná férjét? A „Vasmegyei Lapok” szerkesztőségéhez nem régen beállított egy éltes asszonyság, s jutalom-ígérés mellett rimánkodott, hogy szerezzenek neki egy férjet, kire halála után, melyet közeledni érez, kis ölelét gondviselés végett ráhagyhatta. Csak nehezen tudták kapacitálni, hogy ilyesmi a szerkesztőségnek nem föladata.

Opium-klub. Párisban most alakult egy „opium kedvelők társulata”, mely Páris egyik elegans szállodájában rendezte be helyiségét. E társulat azon célból alakult, hogy „a jelen szomorúságai mellett a valót kiverje fejéből.” Ezen szállodában számos díszes buodoir van e célra nyugágyakkal és opiumfüstölő készülékekkel berendezve. A klub minden tagjának kötelessége az opium-mánor után a mámor alatt tett észleleteiket és felfedezéseiket egy jegyzőkönyvbe beírni, hogy az az év végén nyilvánosságra hozassák.

Csengerből írják a „Debreczen”-nek: Van itt a Szamos másik oldalán egy község Komlód-Tótfalu, melynek népe szomorú erkölcsi bizonyítványokat állít ki magáról, ott ugyanis az istentelenségek napirenden vannak: közelebb is, az alig pár hónap óta ott lakó derék ifjú ref. lelkész házat kirabolták, midőn ez dolgai elintézése végett a faluból távol volt, úgy hogy haza érkeve a lelkész csupán az üres szobát találta. Alig mulik el egy hónap, hogy ez így ne történnék valahol a faluban; a paplakot különösen sokszor felkeresik s pár év előtt fel is gyújtották azt.

Hetivásári tudósítás.

Gyula sept. 29. Középszerű piac volt. A gabona, főleg buza, árpa, kukurica keresett volt, és a mult heti szilárd, itt-ott magasabb árakon is gyorsan és minden elkelt; a helybeli fogyasztókhoz a vidékről is sokan járulván a vevők sorába. Az áremelkedés leginkább érezhető volt a csöves új kukuricánál, melynek java már tetejes vékánként a 90 krt is elérte, és az árpánál, melyből a jó 4.50, sőt 60 kron is volt köblönként.

Új kendermagból is néhány köből 4.50 kron kelt köble.

Szorult laza tarka kölest 3.60 krt hoznak házhoz kicsiben.

A sertésvásár nagy volt, a javítottat erősen rártartogatták, míg a sovány ára csökkent érezhetően. Ló és szarvasmarhavásár alig néhány darabból állott, róla nincs mit mást mondani.

A tűzifa, az erdőből igen sok ember ellátván magát, egy kissé olcsóbb lett szekereinken; a nád pedig szokott állandó tulzattól áron kelt és közepeszerű tövis borona dbja 3 ft; a tekeretlen új kőrvessző száza 24—25 kr. volt.

Oláh szilva ismét volt sok szekéren, a pusztaságra vitték a kofák, tetejes vékáját 1.20—30 kron fizetvén.

Csongrádmegyében egy pár kofa sok sovány luda vitt ki, párját 1.10 krtól 1.50 krig vevén a minőséghez képest.

Halat a vésztoi, békési és helybeli vizről hoztak egy pár szekérral jég nélkül, így a holt vizekről s környékéről a pákások.

Csendes kelet mellett a csekélyes és közepeszerű hal ára fontonként 7 krtól 15 krig, a szebb darab kivételkép 20 kron, sőt egy-két eleven nagy süllő 40 kron is kelt.

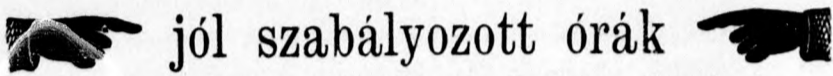
Sz. L.

Kiadó tulajdonos és felelős szerkesztő:
Hajóssy Otto.

HIRDETÉSEK.

Hihetetlen és mégis igaz,

hogy az alább felsorolt saját gyártmányu s hivatalosan megvizsgált

 jól szabályozott órák

három évi jótállás mellett oly mesés áron adatnak el.

- Csak 1 frt 50 kr, vagy 2 frt** egy valódi párisi bronz óra, 1 évi jótállás mellett.
- Csak 9 frt** egy valódi angol ezüst hengeróra kristályüveggel, másodperc-mutatóval, valódi talmi-arany láncsal, nyakéremmel és jótállási jeggyel.
- Csak 12 frt** egy ezüst hengeróra, rugóra, erős kristályüveggel és láncsal, talmi-arany nyakéremmel és jótállási jeggyel.
- Csak 15 vagy 20 frt** egy valódi angol ezüst horgonyóra, kettős köpenyes savonette, finom vésettél, egy valódi talmi-arany láncsal s jótállási jeggyel.
- Csak 13 frt** egy valódi angol ezüst és tűzaranyozású chronometer-óra, láncsal, éremmel talmi-aranyból, bőr-etuival és jótállási jeggyel.
- Csak 14 frt** ugyanaz, sokkal finomabb, egy keleti utmutatóval.
- Csak 14 vagy 17 frt** egy valódi angol Prince of Wales remontoir óra a legerősebb nagyságu (kaliber) kristályüveggel, álaanyúval, valódi talmi-aranyba foglalva. Ezen órák a többiek felett azon előnnyel bírnak, hogy kules nélkül felhuzhatók. Ily órákhoz mindenki ingyen egy talmi-arany láncot kap éremmel és jótállási jeggyel.
- Csak 13 frt** egy valódi angol hengeróra talmi-aranyból, legujabb mintájú, kettős kristályüveggel, mely alatt a szerszám elzárva is látható, talmi-arany láncsal, éremmel és jótállási jeggyel együtt
- Csak 13 frt** egy valódi talmi-arany-óra keitős köpenyvel, savonette, ruganyra, kristályüveggel, valódi talmi-arany láncsal, éremmel, bőr-etuival és jótállási jeggyel.
- Csak 14 vagy 17 frt** egy egészen kised női óra, valódi ezüsből, valódi aranyozással egy valódi talmi-arany láncsal és jótállási jeggyel.
- Csak 18 frt** egy valódi angol finom tűzaranyozású chronometer-óra, kettős köpenyvel, finom email-lirozással, valódi és finom talmi-arany lánc- és jótállási jeggyel.
- Csak 18 vagy 20 frt** a legfinomabb ezüst angol horgonyóra, 15 rubinra, legfinomabb talmi-arany láncsal, éremmel, bőr-etuival és jótállási jeggyel.
- Csak 20 frt** egy ezüst remontoir-óra, kules nélkül felhuzható, talmi-arany láncsal és éremmel.
- Csak 23, 25, 27 frt** egy női aranyóra, láncsal, éremmel és jótállási jeggyel, — 45—46 frtért gyémántkövekkel.
- Talmi-arany láncok** rövidek 1 frt, 1 frt 20, 1 frt 50, 1 frt 80, 2, 3, 4, 5, 7 frt, hosszuk 1 ft 50, 2, 2 frt 50, 3, 4, 5, 6, 8 frt.

Legnagyobb raktára a bécsi inga-óráknak, saját gyártmányuak.

Ismétlő-órák, melyek órát és negyedórát is ütnek, 40 frttól fölfelé.
Minden nyolc napban felhuzandók, 10, 18, 20 frtért a legnagyobbak.
Minden órát és félórát ütök, nyolc napban egyszer felhuzandók, 25—30 frtig a legnagyobb.
Legujabb saját találmány: Inga-órák két vagy több zenedarabot tartalmazók, minden órában egy darabot játszanak.
Zenélők, két zenedarabbal 18—20 frt, három zenedarabbal 23—28 frt.
Valamennyi óra első minőségű és hamisítványokkal fel nem cserélendők.

 Az összegnek előre beküldése, vagy utánvét mellett minden megrendelés 24 óra alatt teljesítettik. Nem szabályzott órák 2 fttal olcsóbbak. Árjegyzékek ingyen.

Időjárást jelző órák, melyek 12 órával előbb az időjárást jelzik, a schwarzwaldi fali órák alakjára, inga és nehezékekkel darabonként 60 kr. Egy jó fővény-óra 25 kr, 40 kr. Egy állványos óra 2, 3, 4, 5, 6 frttól 10 frtig.
Pompás zenélők (melodionok) ugynevezett éghang, mandolin és tremoló hangon zenélve, Strauss, Ziehrer, Offenbach, Mayerbeer és Rossini stb. szerzeményeit játszva, egy darab 4 zenedarabos 7 ft 80 kr, 6 zenedarabos 18 frt. — **Fénykép-albumok** zenével: 8 ft 10—12, 15 frtig. — **Dohány-szelencék** zenével 7 ft 50. — **Szivarmáriomok** zenével: 18 frt. — **Varró-etuik** zenével 15 frt és százféle más cikkek.
Csak 10 kr. egy órákules, mely minden órához használható.
Csak 50 kr. egy valódi schweizi rugany zsebóra, finom láncsal, éremmel és etuival; mindez csak 50 kr.
Csak 20 kr. egy megfelelő napóra láncsal és delejtüvel.
Csak 6 frt 50 kr. egy pompás párisi bronzóra ütényvel, üveg alatt, dísz minden szobának.
Csak 1 frt 50, 1 frt 80 vagy 2 frt a legfinomabb schwarzwaldi porcellán emaillirozott falióra, melyekért a kezesség két teljes évre elvállaltatik.

Csak több évi tartózkodás után Angliában és Schweizban és a nagy kelendőség folytán vagyok képes az órákat olcsón adni.

RIX ANTAL BÉCSBEN

45)

10—12

Praterstrasse Nro 16.

 A nálam vásárolt órákért 3 évig kezeskedem; az esetben, ha a 3 év alatt a rugó eltörik vagy más hiba esik, kötelezem magamat azt ingyen helyreigazítani.

Főáruhely: Bécs, Leopoldstadt, Praterstrasse 16.

Gyulán, Dobay János könyvnyomdája. 1871.

RIX ANTAL

ajánlja t. vevőinek és levél útján szives megrendelésre megküldi a következő új találmányokat:

Szakálhagyma hiteles szer, melynek használata folytán 14 nap alatt a legteljesebb szakál vagy bajusz nő a csupasz helyen. A kezesség oly nemű, hogy siker elmaradása esetén a pénz visszaadatik.

Melusina, hiteles szer, melynek használata folytán 12 nap alatt szeplő, májfoltok, pattanások, himlőhelyek stb. örökre elenyésznek. Egy eredeti csomag ára használati utasítással együtt 90 kr.

Izzadságpör, az alkalmatlan izzadságot a lábakról eltávolítani. Csomagja 40kr.

Három perc alatt vakító fehérségű fogak. Legjobb fogszer, melytől 3 perc alatt a fekete fogak hófehéreké lesznek, s a kellemetlen szag azonnal eltávolítatik. Egy üveg ára 25 kr.

Légyaether. Ezen szer néhány cseppjével egész raját az alkalmatlan legyeknek elpusztíthatni. Egy üveg ára 25 kr.

Dióolaj Rix A.-tól. E dióolaj, mely zöld dióhéjból sajtoltatik, minden világos hajzatot a leg-
rövidebb idő alatt sötétte változtat. Egy üveg 25 kr.

Bútor-máz egy üveg ára 45 kr, elegendő egy egész szoba bútorzatára, s pótol minden fényezést. 46) 10—12

Villanyos fogkefék 45 krjával.

A fentebbi cikkek egyedül a gyártónál RIX ANTAL urnál, Bécs, Praterstrasse 16. kaphatók, s azok, mint tapasztalat szerint hasznosak, mindenkinek a legjobban ajánlatnak.

TÉNY AZ,

hogy egyes nők oly szerek birtokában voltak, melyek nekik az ifjuság minden külső előnyeit kölcsönzék és hogy frissesség, szépséget s a bőr simaságát késő korukig megőrizték. A hírneves madame de Pompadour XV-ik Lajos udvaránál, egy oly szer birtokában volt, mely neki előhaladott korai veleszületett előnyeit biztosította, ezt azonban a világ előtt eltitkolni tudta. — A papirosok, melyekben a szer őrzetett, egy főnemes család birtokába jutottak, mely család tagjainak arcibőr szépsége máig napig is bámulat tárgya és dr. Rix-nak, ki esetleg orvosi s egyéb érintkezésbe jött velök, sikerült a titokban őrzött papirok tartalmába betekinteni s ekként a Pompadour-pasztát, a nemében legfelülmúlhatlanabb szer, az egész világ előnyére felhasználni. — Ez az egyedüli gyógy- és fentartó szer, melylyel a szeplők, májfoltok, kiütések minden az arcibőron előforduló ilyen bajok leggyorsabban eltávolíthatók; ezenkívül az arcibőrnök ifjú frisséget kölcsönöz. Sok oldalu bizonyítványok, melyek ezen pastának legjobb sikeréről tanuskodnak — nálam megtekintés végett mindenkinek nyitva állanak.

47) **Én Rix Vilma** 10—12

mindenkit óva intek, hogy a másutt hirdett Pompadour-pasta vásárlásától őrizzék meg, mert azok hamisítványok és semmiféle Pompadour-pasta sem valódi, mely nem az én kezeimből, az én lakáson vetetett. Az én Pompadour-pastám hatását soha sem téveszti el; ezen a hihetlenségig csodálatos pasta sikere minden várakozáson felüli. Az egyedüli hiteles szer. A kezesség annyira biztosítva van, hogy a siker elmaradása esetén a pénz visszaadatik.

Egy tégely ára 1 frt 50 kr. o. é.

RIX VILMA, dr. Rix özvegye, Bécs, Grosse Mohrengasse Nr. 14. 1. Stiege, Thür 62.

Köszönetiratok nem nyilváníthatnak.